

Situering

Dit begrip vinden we terug bij Emile Durkheim en werd door hem geformuleerd onder Franse invloed, meerbepaald het **positivisme**. Zijn gerichtheid op feiten ligt helemaal in de positivistische lijn van Comte.

Sociale feiten worden door Durkheim verder uitgelegd in zijn sociologische methodologie in zijn werk '*Les règles de la méthode sociologique*'.

1. De maatschappij als een werkelijkheid (suï generis = als enige in zijn soort)

Uitgangspunt:

De samenleving is een werkelijkheid

Kerngedachte:

Sociale feiten kunnen door niets anders veroorzaakt worden dan sociale feiten. De maatschappij is opgebouwd uit de associatie en combinatie van individuen.

Algemeen:

We erkennen dat er zo'n onherleidbare werkelijkheid bestaat, opgebouwd uit sociale feiten, en dit is de grondslag van de sociologie. Durkheim gebruikt het begrip 'sociale feiten' omdat hij de sociologie wil laten overkomen als een echte wetenschap. Hij gebruikt het ook om aan te duiden dat de sociologie geen speculatieve onderneming is, die alleen uit vermoedens en gissingen bestaat, maar een echte wetenschap die zich als alle wetenschappen bezig houdt met 'het positieve', dus met feiten. Sociale feiten moeten volgens Durkheim behandeld worden alsof het dingen zijn die objectief en wetenschappelijk onderzocht moeten worden. (Hier zien we duidelijk de invloed van Comtes positivisme).

2. Sociale feiten oefenen dwang uit op individuen

Durkheim omschrijft sociale feiten als "wijzen van handelen, denken en voelen die uitwendig zijn aan het individu en een dwingende macht op hem uitoefenen". Dus er gaat een externe dwang uit van sociale feiten op het individu en die dwang is voelbaar telkens als het individu in gezelschap van anderen is.

Maar er is ook dwang als het individu alleen is. Het individu is immers in grote mate gevormd onder invloed van sociale feiten (opvoeding). Durkheim ziet 'dwang' niet noodzakelijk als iets negatiefs. Als individuen niet onder zulke dwang staan, zijn ze niet in staat tot een menselijk leven. Zij kunnen niet zonder sociale invloed: het gaat om overleven en ontplooiingsmogelijkheden. Vergelijk het met het voorbeeld van opvoeding: zorgen voor een eigen identiteit – een goede opvoeder.

Soorten

(a) Morfologische sociale feiten

Voorbeeld: bevolkingsdichtheid

(b) Instituties

Voorbeeld: morele dwang (formele en informele regels)

(c) Symbolische aard

Collectieve voorstellingen die dwingen op een bepaalde manier te denken

Verklaring van sociale feiten

(1) Via een causale verklaring

De verklaring van sociale feiten moet gezocht worden in voorafgaande sociale feiten (eerst a en dan b)

(2) Er is niet altijd een causaal verband in de samenhang tussen feiten, maar wel een functioneel verband

- Causale verklaring

De verklaring van sociale feiten moet gezocht worden in de voorafgaande sociale feiten

- Functionele verklaring

Waarom blijft het feit voortbestaan? Het feit moet wel nuttig zijn om voort te blijven bestaan. Dus de verklaring moet objectieffunctioneel zijn.

Welke functies vervullen sociale feiten voor de sociale entiteit waartoe ze behoren? Vergelijk het met een ritueel bij dodenherdenkingen: sociale verschijnselen komen causaal voort uit de collectiviteit en, eenmaal in het leven geroepen, dragen ze functioneel hun steentje bij tot het in stand houden van de collectiviteit.